

Svar på fråga L. U. F. 70

Dödsbudskapet anordnades alltid muntligt och spreds rätt fort isynnerhet när det blef bräckligt att annonsera i tidningarna om dödsfallet vilket här på orten började på 1880-talet bland lantbrukarna och vid samma tid blef det brukligt med tryckta bjudningskort. De inbjudna var alltid den närmaste släkten och de närmaste grannarna i samma socken jämte prästen och klockaren med fruar. När anhöriga och vännar träffade de sörjande så hälsade man alltid med. Jag får bekäga sorgen, vilket bekräftar med tack. Måttfolk började senare med dödsannonser i min barndom än de förmögna klasserna. Vid dödsfallet lades en psalmbok under lakan för att inte munnen skulle öppna sig för mycket en duk lades öfver ansiktet men innan denna raket ordnades så trättades liket och sattes på följande dag in i salen ett stort rum i boningshuset som ännu kallades sommarstugan kista skaffades så fort som möjligt och då kom det

i äldre tider grannarnas fruar och tjälar till med soepningen av den döde någon särskild bräda användes icke vid bäddningen av den döde. När den döde var klädd och lagd i kisten så kläddes alla stolar med vita tyger och för fönsterna hängdes vita lakar. Det brukades sättas in i rummet ett kärl med karbol som skulle taga bort liklukten. Det var inga särskilda som förestog soepningen utan i flesta fall grannarnas fruar eller barnmorskorna som behjälpliga när de hade tillfälle därtill. Man köpte likklädseln i städerna och har aldrig hört tales om någon annan slags likklädsel men det kan nog hända att våra förfäder levat haft reda på fler bruk angående dessa ting. Har aldrig hört att man drog strumpor på eller barmlumman fötterna det var ingen ^{skildnad} på likklädseln till män och kvinnor man sökte icke bot för sjukdomar genom beröring av den döde. Ringar togs för det mesta av den döde men det fanns sådana paroner som önskade att få sina ringar med i graven sådana önskemål

respekterades alltid av de efterlevande. Liket lades i kistan så fort de föregående åtgärderna voro färdiga någon särskild utsmyckning har aldrig talats om. Någon lörsal har aldrig förekommit som anseende till lik. Begravningsdagen brukades tända ljus innan kistan bars ut. När jag var barn förskom detta bruk att man gick till sorgshuset för att se den döde på dessid serverades kaffe. De sista 50 åren har det varit brukligt att på begravningsdagen när gästerna blivit samlade värdfolket sagt ifrån att de som ville se den döde så fick de göra det innan locket till kistan skulle föras på och sedan förden till kyrkan skulle äga rum. Innan den döde skulle skiljas från de sina så har det varit brukligt att prästen läst en bön och klockaren sjungit en psalmsvers. Likvaka har icke förekommit på denna trakt. Kista av furubräder var alltid målade svart ibland har det förekommit att det infällts i locket ett svart kors av trä på varje sida är fast tre beslag

handtag att användas av bärarna. Det berättas att en gammal smedmästare i Lönne Sallerup hade sagt till sin hushållerska att han hade laddat ett gevär en gammal mynningsladdare med korn och hagel vilket sken läggas i hans likkista när han ^{var} död. denna hans önskan blev även verkställd och blev mycket omtalad i grannsocknarna. Mannen ifråga var känd som ett original och dog för femtio år sedan jag har inte hört omtalas att det blivit nerlagd i kistan hos de döda av något slag mer än oränsande. I Kligerup Flyby socken fanns en gammal snickare som hette Andreas Lindgren han tillverkat många likkister till många i Bura härad. På senare tid har de flesta köpt likkister i städerna de äro målade i mörkbrun färg eller svart färg de första fabriksgjorda kistorna bleo här på landsbygden icke använda förrän i början av 1900-talet. Vid gravgrävning har man hittat benningar av handtag som vara mycket upprättade några andra föremål är inte känt som förekommit utan resten av

ben och hundskeallar. När locket lades på kistan vilket gjordes av manliga uppsare som traktera gästerna vid begravningsmiddagen de voro för det mesta bygdens skomakare eller skräddare även gäster som var behjälpsiga att sköta om detta det användes aldrig spik utan skruvar av metall. I Bjärshög finnes en likbår av trä som bars av 4 personer den har fyra ben den har inte användts de jag kan minnas den ägdes av kyrkan det fanns inga bårer utan begravningsgästerna skifta om att bära inga argifter betalades för ändrändning av likbåren de gamla som levde i slutet av 1800 talet berättar att det fanns särskilda vita bårkläden som användes vid dessa tillfällen. I Bara & L. Lallarp finns likvagnar som hyrdes ut mot betalning och som användes i denna socken och även användes fortfarande de äro alltid försedda med två hästar och det finaste seltgget som finns på gården. Den första tiden man började att köra liken med vagn till kyrkogården är säkert längesen jag kan inte minnas att någon använde den likbår som ännu

förvaras i kyrkans materialhus där även kyrkans spruta
att användas vid eldsväda bevaras. De gårdar som ligger när-
mast kyrkan bäras alltid liken till kyrkogården av sex
män i de handtag som sitter i kistan. De vagnar som
jag omtalat äro särskilt gjorda för detta ändamål
och alltid målade med svart färg jag har aldrig sett
att något lik blivit äkt i arbetsvagn på de sista 20 eller
30 år sedan har även de anhöriga till döde hyrt likbil som
använts när den döde slutat sina dagar hos släkt som
varit boratta långt ifrån där de haft sin hemortsrätt de
närmast anhörigas kransar fäster på kistan innan liktåget rulle
sig i rörelse. Har aldrig hört att det var motbjudande för
någon att transportera de döda med likesagn till kyrko-
gården. I denna trakt förekommer det att prästen läser
en bön i sorgshuset innan den döde lämnar sorgshuset
Det brukas även att liket rättes in i kyrkan dagen innan
begravningen och då läser någon anhörig en passande
psalmsvers innan kistan försas från hemmet men det

förkommer numera icke bland arbetsklassen men bland
lantbrukarna är det rätt vanligt. Her aldrig hört talas
om utfärdstal. Utfärden skedd alltid genom den s.k.
bästa förstugan på bondgårdarna där det inte finnes mer
än en förstuga så måste ju utfärden ske genom den.
Den ändå där benäm lig i kistan bars ju främst Tunga föremål
eller vatten kostades efter kistan. Det är brukligt att de
ynge i tjugo och trettioårsåldern av de manliga gästerna
bars ut kistan och bar även in den i kyrkan och ut till
gravarna någon processionsordning förkom endast på så
sätt att de närmast anhöriga gingo närmast kistan
och de övriga både män och kvinnor gick tillammans om
3 eller 4 i bresol två äldre män presterar alltid och går
i bresol för liket för många år sedan lånades prester
från S. Lillrup och då blev det aldrig presteramt för arbetare
eller mindre bemedlade de anågo att det var en onödig
kostnad att betala hyra för prästerna. I vår socken arbetar en
arbetsförening s.k. syförening som för tjugo år sedan skänkta

tre stycken prästare till kommunen som nu användes vid alla begravningar samma är förhållandet vid begravningar så blir alla jordfästa i kyrkan men för längre tillbaka i tiden så blev den fattigaste befolkningen jordfäst vid graven det demokratiska genombrottet har även på detta område röjt undan klasskillnaden bland människorna. Jag har aldrig sett mer än en typ av prästare de äro klädda med svart tyg och en slags svart flou som är fäst i övsta ändan hänger ner ungefär på halva stängen. Något minne av att det funnits gravhvar har inte förekommit föregångare utom prästare har jag aldrig hört omtalas ej heller någon som sjungit några grätnisor eller musikken, soldater eller föräldrar har aldrig omtalats av gamla människor som jag träffat. Hinner och de stora barnen deltog i begravning och gingo i rällekapp med männen de närmaste släkterna har alltid vad jag kan minnas blommor på kistan vid den som var närst i graven även goda vänner till den avlidne baka kasta blommor ner på kistan i graven I denna

Lilla saken gjordes aldrig uppskåll när liket blev
förslad till kyrkan sörjstenar har aldrig blivit
omtalade. Vid ankomst till kyrkan lades liket in i
kyrkan och sattes på en kutfalk där prästen sedan
jordfärte den döde. Det är ganska långesedan att klo-
karen mötte liket vid kyrkogrinden och sjungande
gick med till graven och därefter jordfästningen ägde
rum vid graven, man sjöng lämpliga psalmer ur den
Vallinska psalmboken. Jag har aldrig hört talas om att själs-
spillingar eller andras lik lyfts över kyrkogårdsmuren ej
heller hört talas om att begravningsföljet gick runt
kyrkan med kistan ej heller runt graven har inte förekom-
mit under min tid. Jordfästning anordnades vilken dag
som helst i veckan bland de s. k. borgeiska de fattiga
jordfästes alltid på söndagarna i anslutning till gud-
tjänsten vilket sker ännu här på orten. Jordfästning
inne i kyrkan kan jag minnas sedan 1880 talet i de flesta
fall har förekommit altartjänst begravningsmässor vid

jordfästningen (förklarat i riden 8) Jag kan inte minnas någon lekpredikan, någon avgift för att jordfästas i kyrkan har inte förekommit under min tid. Häftetal där den döde får erkännande av prästen för en hederlig vandring eller längre tid i kommunens tjänst förekommer ännu. Någon gång skickas kunnisar från vänner som varit kamrater ~~med sig själv~~ vid föreläsningar och i nämnder m. m. vid nedläggandet så i flesta fall hålles ett kortare tal vilket sker vid gravar och vid dålig väderlek i kyrkan detta bruk har säkert börjat i slutet av 1800 talet på denna ort. Någon som kastad jord på kistan efter prästen har inte förekommit. Den seden att kasta ner en blomsterbukett i gravar började förinnan på 1920 talet den seden brukas mycket i närvarande tid. Vad det förekommer aldrig att när jordfästningen sker i samband med jordfästningen gudstjänsten att kistan ställs i kyrkan under högmässan. De sörjande gingo alltid fram i de övre bänkarna begravningsledagen och brukade sitta

under gudstjänsten när den övriga menigheten reste
sig denna sed pågick de tre närmaste söndagarna
efter begravningen men denna sed förekommer icke
numera. Benämningen sorgbänkar har aldrig förekommit
i Bara kyrka kallas de övriga bänkarna hemskapsbänkar
der godsägarna jämte familj som ägde Torups herregård
brukade sitta under gudstjänsten. Själringning sker alltid
samma dag eller dagen därpå efter dödsfallet kl. 11 fm.
När det är två kyrkklockor så får alltid kyrkoräktnästa-
ren en man från den gård som den døde tillhört eller nå-
gon annan som har tillfälle att hjälpa till med mot
ersättning. Det ringdes lika lång tid för de falliga som
de rike ingen skillnad har förekommit med rätt
eller tid angående. I den saken kan ju tillämpas Guter
Turas ord. När skådespelet är slutad äro vi alla lika.
Ingen skillnad är utmärkt när det var man eller
kvinna eller barn som skulle begravas. Har aldrig hört
att det lästes böner under ringningen. Ingen gravöppnings-
ringning

har förekommit. Vid alla jordfästningar har begravningsringning förekommit vilket utfördes av kyrkvaktmästaren och en medhjälpare. Efter jordfästningen ringes även inga avgifter betalas för detta kyrkvaktmästaren har sin årlön men han erhåller en viss summa för gravöppning som de anhöriga till den avlidne får betala. För alla brukas att ringa efter jordfästningen har aldrig hört någon benämning på denna sed. Försägelseringning har aldrig förekommit här på orten män och kvinnor i min ålder kan inte erinra sig att sådan ringning förekommit aldrig någon testamentringning har varit bruklig. Vid återfärden från kyrkan skedde alltid samma sag och i samma ordning som till kyrkan har aldrig hört talas om att man "tog tyder" av liktågets uttående det talades aldrig om att någon sag ut kunna dö. Mina föräldrar talade om att ^{när} någon fågel flög på fönsternas så betydde det dödsfall jag fick tro på denna sägen det har nämligen inträffat tre gånger under senare år att detta

tecken slagit in det var släkt och nära anhöriga som gick
bort och som ¹⁸⁹⁹ tänkte på någon gång under deras sjukdom.
Begravningskalas har enligt vad jag hört av arlidna personers
ägl rum för många århundra tillbaka i tiden och kallades
begravningsgille och hölls samma dag efter begravningen.
När spriten var fri så minnes jag att i en grannstaden dog en
man och vid begravningkalaset det är år 44 år sedan så
var det några av de manliga som var kända för att vara
begripta på sprit berusa sig så pass att ^{de} måste ha hjälp
när de skulle gå hem. Sådant förekommer aldrig numera.
Det anses som en skam att berusa sig de yngre som väner
upp använder och är mycket litet sprit. De närmaste släk-
tingarna jämte de grannar som hade gillerlag vid andra
tillfällen voro alltid inbjudna. Prästen med fru och kloster
med sin fru längre tillbaka under sistå tiden på 1800 talet
vor alla hantverkare även inbjudna på bondgårdarna.
Kalaset hölls ju alltid på gården i bystaden gästerna
trakterades i de bästa rummen gårdens folk och kuskarna

som skjutade längre gäster som var från mera avsides orter. Visk de fattigarnas begravninng bjöds alltid kaffe och gott kaffebrod. På de förut omtalade begravninngarna serverades färsk soppa, som var kokad på ox och hönskött, pepparotträs därefter kromkaker som vore garnerade med svart och vitt därefter tarta. Gästerna hade förning med rig som här på orten bestod av 1 kg. smör två st. höns en liter gräddde och en stor tarta, för ungefär 30 år sedan upphörde bruket med förning vid samma tid upphörde bruket med begravningskonfekt denna var omblindad med svart och vitt papper med ängsbilder. Innan begravninngen ägde rum på bjöds gästerna på kaffe och sedan ett glas vin inga skålar utbringades för den dode. Det förhöns att prästen läste en kort bön för maten och klockarens sjöng en passande psalms vers vid måltidens slut. Sedan dracks toddi tillagad av cognak och som innan arfärden som bruka ske vid toftidens på natten serverades gottelbrot och kaffe. Värder får man väl kalla dem som hjälpte till att servera sprit och kaffe det var alltid skräddare och skomakare.

År 1868 började Hvilans folkhögskola Doktor Holmström
som var dens förste föreståndare tala om att han ^{blev} bejuden
på en begravning i Åkarp dattas ärtal och att kortspel
förekomm vid detta tillfälle men det dröjde inte länge förrän
denna sed gick ur bruk, dens har aldrig brukats vid begravningar.
Ingen plats brukas lämnas obesatt. Begravningsgillan förekommer
nätt ofta på resturanger men lika ofta på i hemmen det
har ju förkomma att det ibland är svårt att få kokerska
och personal till att sköta om begravningskalaset och då
blir detta lättare att ordna på resturanger. Eftergillan förekom
nästan numera men denna sed brukades till början av 1900 talet
världskrigen har nog bidragit att det har blivit slut med eftergillet.
Det bjöds de allra närmaste släktingarna och även om grannsams-
jan var god den närmaste grannen i samma by. Inga gamla
räkenskaper finnes i behåll men jag har varit i arkivet
som blivit upplästa vid prästen och kyrkoherden i Bjärshög
och Oxie församlingar Johannes Fribergs jordfästning i Oxie
kyrka den 17 mars 1874 detta papper har jag skickat med

Brevet det hastas icke när jag får det tillbaka. Kyrkovaktmästerens avlöning är nu 800 kr. för året för när samma man fick denna anställning 1927 så var avlöningen 25 kr. pr månad och 20 för gravöppning. Prästen hade i avlöning endast sin lön det uppgavs någon slags avgifter mindre belopp som jag inte komma ihåg benämning på som prästen erhölet och som tillhörde hans lönsförmåner. Den ordinarie lönen i Bjärshögs och Örie pastorat uppgick inte mer än till 3800 och i bästa fall 4000 kr. för likpredikan griftatal m. m. har jag aldrig hört att någon betalning erlades. Köken och all övrig personal betaldes av värdskapet. Vid begravningskalasen utdelades alltid frikostet med mat till de fattiga någon avgift till fattighuset betalades aldrig. Kyrkogården ligger något över jorden så här i Bjärshög är ett försänkingsgärde runt om kyrkogården innanför är en hakstomshäck planterad som hindrar kreatur att kliva in på kyrkogården

i Bara härad är flera gamla kyrkogårdar omgäsnade av en mur av gråsten som är så hög att ingen kan komma in utan genom grindarna och dessa äro alltid av järn och välformade och målade i svart färg. Kyrkogårdsmuren underhålls alltid av kyrko^{ans}gärdsmännen. Alm och lind är de trädslag som brukas planteras på kyrkogårdarna för det mesta inom kyrkogårdsmuren inga särskilda ingångar äro anordnade för likfölje. De olika gårdarna har var sina gravställen som de själa underhåller i östra sidan av kyrkogården äro gravställen för den fattigare befolkningen som dels underhålls av anhöriga till de döda och dels värdas av kyrkoherdsmästaren som erhåller betalt av kyrkostämman för denna som inte har anhöriga som dels äro döda och dels äro långt borta. Det har inte förekommit att någon begravs i vare ej heller omgrävdas gamla gravar. Här har aldrig förekommit att någon köpt gravplats därför att alla lantbrukarna har sedan uråldriga tider haft gravställen

som hört till den egendom som de bebott. I städerna är det ju mycket vanligt att folk köper gravplatser. I många delar av kyrkogården ansågs mindre hedersam. Barn, i barnsäng döda kvinnor, fjölsprillingar ännu som dödfödda barn begravas bland sina anhöriga. Ofullgångna foster begravs aldrig på kyrkogården utan i mark som ligger öfver arades från samhället och iban på några särskilda platser. Den nu levande generationen har inte reda på allt som har förekommit, för hundra eller ett hundrafemtio år sedan har kanske hänt en del av angående begravningar m. m. som de bland ^{äldre} nu levande aldrig fått höra om talas. I Flyby gamla kyrka som en del är kvar efter en eldsvåda som häfde på 1800 talet äro flera av Trolbarna som var ägare till Hågerups gård begravna. I Skabersjö är en särskild kyrkogård där grevätten Thott äro begravda denna kyrkogård är sammanhängande med den andra kyrkogården och belägen i dess södra del. Huru är jämn som är målade i svart och där deras födelse o dödsår äro

ingraverade dem utgör gravårdar. I Bjärshögs gamla kyrka var ingen begravning den höst 1894. Graven grävdes två dagar innan begravningen skulle äga rum och utfördes av kyrkovaktmästaren till ett djup av tre alnar = 1:78 meter. Graven kläddes med gransis allt vad jag kan minnas det har ju förekommit att bland de fattigare längre tillbaka i tiden icke blev tillfälle till att smycka gravar men vid ingången till kyrkogården lades alltid sänderhackat gransis. Sänder graven har aldrig omtatats. När det var sträng vinter användes hackor till grävaren kom igenom tjälen. Kyrkovaktmästaren har för det mesta en man till hjälp att igenskyffla graven med egna verktyg. I Solberga omtalade fru Tilda Flannson om att begravningvärdarna hjälpte till att igenskyffla graven samt att verkmen hade inköpt skyfflarna som användes till detta ändamål inga tyder togs vid dessa tillfällen. Kransarna lades på graven så fort graven var äga färdig som ombesörjdes av dem som skyfflat igen graven. Graven grävdes alltid i öster och väster. Huvudet på den döde lades alltid i

vesten därför att den döde skulle se i öster där solen alltid
går upp. Känner icke till att det på kyrkogården fannits någon
grav som hållits öppen. Tre sorters gravvårdar finnes på kyr-
kogården. Den äldsta typen ligger utan kors den andra högre typen
med kors och ~~en~~ ^{en} stupa av metall om det är järn eller annan
metall kan jag icke se de år 176 höga är icke av gjutjärn blev
satta på kyrkogården år 1915 ören ett par äldre mahar.
De första gravvårdarna av huggen och slipad granit äro från
1846 är det var för gamla lantbrukarefamiljer. Yrkemän har
samma sorts gravvårdar som andra. Inga gravvårdar med
fotografi finnes. De sista gravvårdarna äro av modernare
typ utan kors inga ovanliga gravvårdar finnes man får välja
vilken typ man själv tycker på Malmö stads kyrkogård
är det berättat hur höga och breda de skola vara. Det är
inte så mycket i bruk med präststen på gravvårdarna.
Gravvårdarna har inte ansetts till andra ändamål. Alla
gravplatser värdes. Det är inte så många gravkullar de
som finnes värdes av anhöriga släktingar. När de jämnade

kan jag inte minnas gräsarnas pryddom med blommor böjades för mycket länge sedan någon bestämd blom ^{tid} inte anviades. Pelargonier var de vanligaste blommorna som användes vid gravsmyckning. Detta bruk användes av alla samhällsklasser. Dessa blommor ansågs vara raka och därför användes de. Har aldrig hört några särskilda föreställningar ^{i) om blommor} som väste på en grav. Körtgjorda blommor på gravarna har inte förskunnat här. Krattning användes för att stävja ogräset. Äldre människor talade om att man trodde att man blir utsatt för olyckor om man tog med sig hem blommor eller steklingar från gravar där de utförde gravsmyckning. När det är julk och pingst brukar man pryda gräsarna med blommor julen är det granis man använder till detta ändamål det finnes ju många som smyker gravarna på de dödas födelse och dödsdag. Genom testament till kyrkoralen vi ar en viss summa 500-1000 kronor med vilken att kyrkoralen erhåller räntan och använder den till att hålla

deras gravställe i ordning har förekommit. Det skedd
här i denna församling för första gången på 1890 talet.
Tunga prydnader på gravar med plåt metall eller pärlkransar
förekommer sällsynta. Det är ungefär tjugo år sedan
att pärlkransarna kommo ur bruk det var fattigt folk
som använde den sortens kransar de fick alltid ligga
så länge på gravarna tills de blevo förstörda vinterförva-
ring hörde man aldrig talas om. Lådorna kransar användes
aldrig numera i denna trakt. Det har aldrig förekommit
att man placerat brinnande ljus på någon grav ej heller
någon grav med ljus har använts att ställa på kyrkogården.
En lantbrukare från Bjärshög och bosatt i Malmö dog
därstädes blev sedan ^{den 15} maj 1947 begravd i Bjärshög han var
den förste som sedan han blivit bränd (Eldbegängelse) i
Malmö blev begravd i Bjärshög han var lantbilägare och
utförde transporter mot betalning hans urna blev nerställd
på hans föräldrars gravställe i Bjärshögs kyrkogård.
Eldbegängelse har sedan icke förekommit. Ingen

särskild motvilja förekommer mot eld-
begångsre men
en sådan handling tar alltid lång tid innan den
blir populär och kommer allmänt i bruk. Ingen urnlund
finnes på kyrkogården. Någon särskild folkstro som är
knuten till kyrkogården har aldrig blivit berättat
av de äldre som äro döda eller äldre nu som lever
det har inte förekommit att man trodde något om
särskilt om den förste som begravdes på en ny kyrkogård.
Inga traditioner finnes om s. k. kalara eller pastkyrko-
gårdar. I Bera socken insigdes en liten skogsbacka
till kyrkogård väster om Torups slott där Flormarskalk
Loat och hans friherrinna född Cederström ligga be-
gravna. De voro ägare till Torups gård och det mesta av
Bera socken. Nu om Bera kyrka har enligt folk-
traditionen 2 unga män i värnpliktsåldern ha
blivit hallhuggna för de nekat att göra krigstjänst
de skulle ha blivit begravda där var där på samma
plats. Tiden för nämnde händelse kan inte uppgeas. För

män från Mölleberga voro för några år sedan körande med två hästar i Bora på hemvägen vid 12 tiden på natten stannade hästarna på ^{en} gång och neka sätta igång förän de hade stått en fem minuter. Männen såg ingenting men de hade resor på att det var mitt för den plats som orädda dödsstraff var verkställt. På denna ort har det inte inträffat bräddöd ej heller har det rests kors långt tillbaka i tiden när jag var barn hörde jag berättas att det begravs en människa i vägängen mellan två ställen men om det var en som mördat någon eller det var en själomördare kan jag inte minnas. Hur ilandflutna lik begravas har jag aldrig hört omtalas. Bärhus finnes ej i denna socken det har aldrig varit på förslag att det skulle byggas något rådant. Den som dör blir ofta satt in i kyrkan dagen innan begravningen om begravningen skall äga rum en söndagsdag då prästen om han

änte har förhinder läser någon bön innan avfärden till kyrkan. Vid utgången från sorgehuset var alltid pyntad med sönderhuggat gräs vid ingången till kyrkan var även gjort på samma sätt. Grannar och vänner där den döde kom förbi var även sönderhuggat gräs i hemmet var blomsterkrukorna klädda med svart och vitt papper. Rismingen har alltid det jag kan minnas förekommit på samma vis och betraktas som en prydnad och hedersbetsning för den döde. Grans uppställdes alltid utan om Sönnarna till kyrkan. Inga granar brukar sättas vid vägarna ej heller granruskar. Jäpportar har aldrig förekommit. Begravningskransar började redan på 1860 och 1870 talet jag träffa en äldre person som tala om att denna sed begynte tidigare i västra Skåne än på österlen för där användes perlkransar längre tid när de nuvarande blomsterkransarna användes i de västra delarna av Skåne. De första minneskransarna som av mindre

format och enklare än de som nu användes. Minnestsarlor
var brukliga i min barndom isynnerhet på gamla egendomar
där s. k. släktgårdar som gått i arv i flera generationer.
Jag har en syster i Hensleberga Lyngby socken som ännu
är i besittning av gamla ~~de~~ minnestsarlor som hon säkert
lämnar ut till lön vilket jag kan ombesörja. I kyrkan och
vapenhuset har aldrig varit upphängda minneskränningar,
honor och blackplåtar som suttit på kister. Antagligen
var det snickare på landsbygden som tillverkade rammar
till minnestsarlorna och som även satte i det glas som
sutt i rammen. Dessa snickare voro även skickliga glas-
mästare. Sorgdräkt bestod alltid av svarta kläder. Vårda-
tider när kvinnorna använde kläder i stället för hatt be-
stod av silke kantad med kruaflor. På denna ort börja
bruket med hatt på 1890-talet vid sorg var hatten svart
med svart kruaflor och slöja. Bruket med hatt kom från stä-
derna. Huvudtjäder eller sorgnärdukar kan inget minnas
det har alltid använts vita närdukar vid sorgstillfällen.

Männens sorgdräkt var på begravningsdagen för de som hade råd till det av frack andra hade svart kostym s.k. bonjour. Arbetarklassen använde för det mesta blå chasiotkostym. De närmast anhöriga hade svarta band om venstra armen. Kvinnor och barn bar också liknande band. Männen bar å sin höga svarta hattar breda svarta bärband som bar på kläderna fastes alltid på venstra armen både av män, kvinnor och barn. För cirka 60 å 70 år sedan har detta bruk varit här på orten. Numera bäras svarta band på rockuppslaget i stället, första gången jag sett detta bruk var år 1937. Sorg av underordnade förekommer inte numera här och det har aldrig talats om att det förekommit i äldre tid. Alla begravningsgäster voro sorgklädda. Sorgtiden vara under 1800 talet 6 månader numera är sorgetiden i de flesta fall inte mer än 3 månader. Man inskränte inte sitt umgänge med människor under sorgtiden och gick bort på bjudning som annars. Borgerlig begravning har aldrig förekommit här det är nog mycket sällsynt i

mindre kommuner på landsbygden. Ordensbegravning
har aldrig ägt rum i denna socken därför att ingen
är medlem av någon slags orden. I Södra Lallerup ^{grann}socken
intill Bjärshög har kvitbruksarbetarens fackföre-
ning faner vilka användas vid begravningar och även jord-
fästningar inne i kyrkan. Prästerskapet har inte lagt
något hinder i vägen för detta. Vilka ceremonier
som brukas äro inte kända. Militärbegravning har
aldrig förekommit här ej heller har någon utländsk
medborgare blivit begravnen här. I Södra Lallerup är
en sjukhus som Bjärshögsbo är även delaktiga i
jag har hört berättas att medlemmarna vid inträffad
sjukdom erhåller viss summa pr. dag och vid dödsfall
en förut bestämd summa till begravningshjälp. Det
är inte bekant att någon begravningsentreprenör har
anlitats vid dödsfall. Tillställningen av begravningar
tillgår som förut för det mesta med middag efter jordfästning^{gen}.
I enklare hem bjudes kaffe och tårter vid begravningen för jordfästningen.

Å Bjärshögs kyrkogård

Få äldre gravvårdar

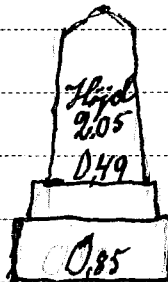
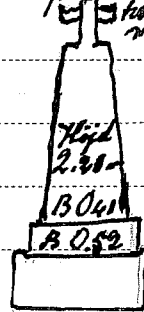
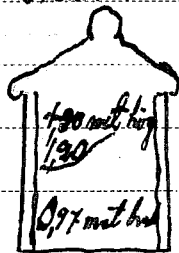
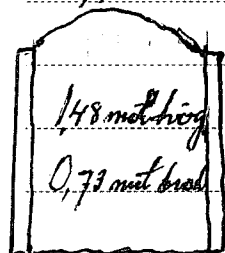
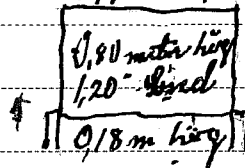
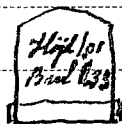
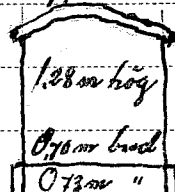
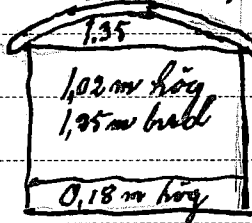
Upprätt 1846

Antal som inte syns

Upprätt 1894

konst av
marmor

Upprätt 1902

Nyare typer av
gravstenarBrun granit
Upprätt 1943Gravvård av metall
Upprätt 1915Gravvård av barn
konst av marmor
1880-taletHöjd 0,50
Bred 0,45Brun granit
Upprätt 1932Löst granit
Upprätt 1937

Det är inte mer än en gravvård av metall ärtal och namn på de döda är in-
graverad på den översta rundan flera gravvårdar äro upprättade vid be-
skiftet som äro enkla och ungefär 0,80 meter höga och 0,35 meter breda öv-
er enkla människor som tycker att de större äro dyrare i pris. Den typ som
lantbrukarna köper mest är av de breda och låga i svart och brun granit.